

*hokimligi
maktabgacha va maktab ta'lifi
boshqarmasi*

*maktabgacha va
maktab ta'lifi bo'limi tasarrufidagi
—umumi o'rta ta'lim maktabi
geografiya fani o'qituvchisi*

*ning
202__-20__-o'quv yilida 10-sinf
iqtidorli o'quvchilar uchun geografiya
fanidan*

**TO'GARAK
HUJJATLARI**

To‘garak a’zolari haqida ma’lumot

№	Familiya ismi va sharifi	Tug‘ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to‘liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							

15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

“ _____ ” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalar

To 'garak rahbari _____

“_____” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari To‘garak rahbari _____

**20__-20__-o‘quv yilida iqtidorli o‘quvchilar uchun tuzilgan
“ ” to‘garagining
ISH REJASI**

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Jahonning siyosiy xaritasi	1		
2.	Jahon mamlakatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivoilanganligi bo‘vicha tasnifi	1		
3.	Mineral resurslar geografiyasi	1		
4.	Takrorlash	1		
5.	Suv resurslari	1		
6.	Biologik resurslar	1		
7.	Takrorlash	1		
8.	Jahon aholisining zichligi	1		
9.	Jahonning u mumiy tavsifi	1		
10.	Dunyo aholisining etnik va diniy tarkibi	1		
11.	Takrorlash	1		
12.	Jahon xo‘jaligi va xalqaro mehnat taqsimoti.	1		
13.	Jahon iqtisodiyoti markazlari va xalqaro integratsiya jarayonlari.	1		
14.	Takrorlash	1		
15.	Gaz sanoati	1		
16.	Elektr energetika sanoati	1		
17.	Jahon transport geografiyasi	1		
18.	Xalqaro iqtisodiy aloqalar geografiyasi	1		
19.	Germaniya Federativ Respublikasi	1		
20.	Takrorlash	1		
21.	Fransiya Respublikasi	1		
22.	Italiya Respublikasi	1		
23.	Takrorlash	1		
24.	Rossiya Federatsiyasi xo‘jaligi.	1		
25.	Qozog‘iston Respublikasi	1		
26.	Qirg‘iz Respublikasi	1		
27.	Turkiya Respublikasi	1		
28.	Eron	1		
29.	Xitoy Xalq Respublikasi	1		
30.	Xitoy iqtisodiyoti va iqtisodiy rayonlari	1		
31.	Hindiston Respublikasi	1		
32.	Fors qo‘ltig‘i arab davlatlari	1		
33.	Misr Arab Respublikasi.	1		
34.	Avstraliya Ittifoqi.	1		

Sana: “ ” 20 -yil. Sinflar: . To ‘garak rahbari: _____

Mavzu: Jahonning siyosiy xaritasi.

Maqsadlar:

- a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.
- b) jahon, uning yirik mintaqasi va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyotda qo‘llashni o‘rgatish.
- v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiylashtirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiylar elementlari:

Kommunikativ kompetentsiya: ijtimoiy vaziyatlarda eng avvalo ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o‘zaro samarali mulokotga kirisha olish, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilish, ijtimoiy moslashuvchanlik, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish.

O‘z-o‘zini rivojlantirish kompetentsiyasi: doimiy ravishda o‘z-o‘zini jismoniy, ma’naviy, ruxiy va intellektual rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o‘qib-o‘rganish, bilim va tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o‘z hatti-harakatini adekvat baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko‘nikmalarni egallah.

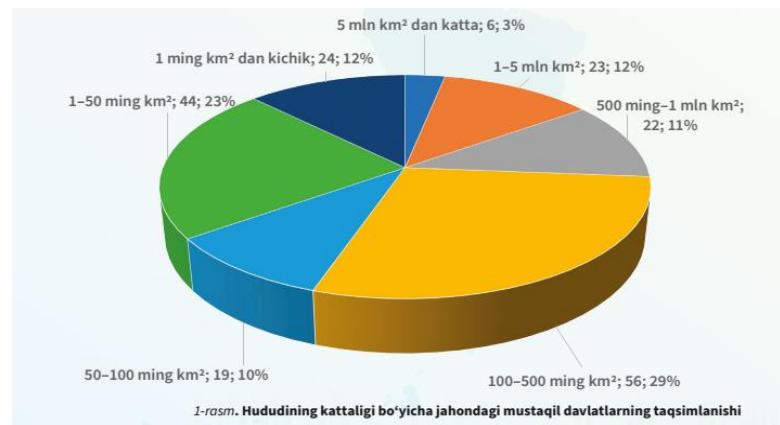
Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishslash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jahozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlasi, yozuvlari xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Jahonning siyosiy xaritasida 2022-yil boshi holatiga ko‘ra jahon hamjamiyati, xususan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) tomonidan mustaqilligi rasman tan olingan 194 ta suveren davlat mavjud. Bulardan 193 tasi BMT faoliyatida a’zo davlatlar sifatida, 1 tasi (Vatikan) esa kuzatuvchi davlat bo‘lib ishtirok etadi. Davlatlar bir-biridan turli xususiyatlari bilan ajralib turadi. Bunday muhim jihatlaridan biri hududning kattaligi hisoblanadi. Siyosiy xarita, davlat, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, eng yirik va “mitti” davlatlar, orol davlatlar, yarimorol davlatlar, ichki kontinental davlatlar, mustaqil davlatlar.

1-rasm. Hududining kattaligi bo‘yicha jahondagi mustaqil davlatlarning taqsimlanishi

III. Mustahkamlash:

Shu bilan birga, dunyodagi davlatlar ichida hududiy jihatidan mayda, yoki “mitti” bir guruh davlatlar ham o‘ziga e’tiborni tortadi. Bunday toifadagi davlatlar turli qit’alarda, xususan, Yevropada (Vatikan, Monako, San Marino, Lixtenshteyn va boshqalar), Osiyoda (Maldiv Respublikasi, Singapur, Bahrayn), Amerikada (Sent Kits va Nevis, Grenada, Barbados va boshqalar), Avstraliya va Okeaniyada (Nauru, Tuvalu, Marshall orollari va boshqalar) joylashgan.

IV. Uyga vazifa:

1.Jahonning siyosiy xaritasidan Yevropa, Osiyo, Afrika va Okeaniyadagi eng yangi (1990-yildan keyingi davrda mustaqillikka erishgan) mustaqil davlatlarni toping.

Sana: “ ” 20 -yil. Sinflar: _____. To ‘garak rahbari: _____

Mavzu: Jahon mamlakatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanganligi bo‘yicha tasnifi.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.

b) jahon, uning yirik mintaqasi va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyatda qo‘llashni o‘rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiylar ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarni tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborot bilan ishslashkompetentsiyasi: media manbalardan zarur ma’lumotlarni izlab topa olish, saralash, qayta ishslash, saqlash, ulardan samarali foydalana olish, ularning xavfsizligini ta’minlash ko‘nikmalarini egallashni hamda mediamadaniyatga ega bo‘lish.

Milliy va umummadaniy kompetentsiya: Vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e’tiqodli bo‘lishni, badiiy va san‘at asarlarini tushunish, orasta kiyinish, madaniy me’yorlarga va sog‘lom turmush tarziga amal qilish.

Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishslash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jahozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlasi, yozuvsız xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruqlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Jahon mamlakatlarining eng muhim belgilaridan biri ularning ijtimoiyiqtisodiy rivojlanish darajasidir. Davlatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanganini baholash uchun bir qancha mezonlar qo‘llanadi. Jahon mamlakatlari yuqorida mezonlar asosida BMT tomonidan 3 ta yirik blokka bo‘linadi: rivojlangan, rivojlanayotganva o‘tish iqtisodiyotidagi mamlakatlari. Bu davlatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bir qator jihatlarda namoyon bo‘ladi.

III. Mustahkamlash:

Rivojlangan mamlakatlar orasida ulkan iqtisodiy salohiyati va ishlab chiqarish hajmi bilan “Katta yettilik” guruhini tashkil etuvchi davlatlar jahon miqyosida alohida ajralib turadi. Ushbu guruhga AQSH, Kanada, Yaponiya, Germaniya, Fransiya, Buyuk Britaniya hamda Italiya kiradi. Bu mamlakatlari xalqaro iqtisodiy va siyosiy munosabatlar tizimida muhim o‘rin tutadi. Osiyo, Afrika, Amerika hamda Okeaniyaning aksariyat mamlakatlari rivojlanayotgan mamlakatlari blokiga kiradi. Jahon aholisining juda katta qismi (2020-yil ma’lumotlariga ko‘ra, 6,5 milliard kishi) yashaydigan bu davlatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi va xususiyatlari bilan bir-biridan ancha farq qiladi.

IV. Uyga vazifa:

1.“Katta yettilik” davlatlari, tayanch rivojlanayotgan mamlakatlari va ularning poytaxtlarini yozuvsız xaritaga tushiring.

Mamlakatlar guruhı	Mamlakatlar	Meydoni, ming km ²	Aholisi, min kishi	VIM, milliard AQSH doll.	VIM boyicha dunyodagi o‘rnı	Aholijon boshiga VIM, ming AQSH doll.	Aholijon boshiga VIM boyicha dunyodagi o‘rnı
“Katta yettilik” davlatlari	AQSH	9519,4	329,9	20894	2	63078	9
	Kanada	9984,6	38,2	1860	15	48947	25
	Yaponiya	377,9	126	5305	4	42154	33
	Germaniya	357,4	83,3	4537	5	54551	18
	Fransiya	547	64,9	3017	10	46213	27
	Buyuk Britaniya	243,8	66,2	3041	9	45329	28
	Italiya	302,1	60,5	2462	11	41279	35
Tayanch rivojlanayotgan mamlakatlari	Xitoy	9599	1434,2	24168	1	17115	78
	Hindiston	3287,2	1400,1	9005	3	6532	129
	Braziliya	8515,7	211,8	3153	8	14890	86
	Meksika	1972,5	127,8	2443	12	19117	73

Izoh: mamlakatlarning yalpi ichki mahsuloti xaridoriлик layoqatining pariteti bo‘yicha berilgan.

Sana: " " 20 -yil. Sinflar: _____. To 'garak rahbari: _____

Mavzu: Mineral resurslar geografiyasi.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o'rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o'rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma'lumotlarga ega bo'lish.

b) jahon, uning yirik mintaqasi va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyatda qo'llashni o'rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo'jaligi haqidagi umumiy ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o'ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiylar elementlari:

Kommunikativ kompetentsiya: ijtimoiy vaziyatlarda eng avvalo ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o'zaro samarali mulokotga kirisha olish, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilish, ijtimoiy moslashuvchanlik, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetentsiyasi: jamiyatda bo'layotgan voqeja, hodisa va jarayonlarga dahldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish, o'zining fuqarolik burch va xuquqlarini bilishi, ularga rioya qilishi, mehnat va fuqarolik munosabatlarida muomala va xuquqiy madaniyatga ega bo'lish.

Mashg'ulot turi: mavzuga oid yangi ma'lumotlarni o'quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og'zaki, ko'rgazmali aralash mashg'ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishslash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg'ulot jahozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, "Tabiiy geografiya boshlang'ich kursi" atlasi, yozuvsız xaritasi, rangli qalamlar, chizg'ich, o'chirg'ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag'bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo'qlama qilish, o'quvchilarni mashg'ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Insoniyat o'z hayoti va ijtimoiy faoliyati davomida turli xil tabiiy boyliklar (resurslar)dan foydalanadi. Tabiiy resurslar deb, inson hayoti va faoliyati davomida bevosita foydalanadigan barcha turdag'i tabiat ne'matlariga aytildi. Sayyoramiz ko'p va xilma-xil tabiiy resurslarga ega. Tabiiy resurslar asosan mineral, yer, suv, biologik va iqlimiylar resurslardan iborat. Tabiatda minerallar holida uchraydigan tabiiy boyliklar mineral resurslar (foydali qazilmalar) deyiladi. Ular 3 guruhga, ya'ni yoqilg'i-energetika, rudali va noruda mineral resurslariga bo'linadi.

Foydali qazilma turlari	O'ichov birligi	Isbotlangan zaxiralari	Yillik qazib olinishi
Ko'mir	mlrd t	1074,0	7,7
Neft	mlrd t	244,4	4,2
Tabiiy gaz	trln m³	188,1	3,9
Temir rudasi	mlrd t	175,5	2,3

III. Mustahkamlash:

Inson juda qadim zamonlardanoq mineral resurslardan foydalanib kelgan. Davrlar o'tishi bilan esa foydalilanadigan mineral resurslar turi va hajmi tobora ortib borgan. Hozirgi vaqtida mineral resurslarning 200 ga yaqin turlaridan xo'jalik ehtiyojlari uchun foydalilanmoqda. Tugaydigan va tiklanmaydigan tabiiy resurs hisoblanadigan yerosti qazilma boyliklaridan foydalanish hajmi yildan yilga ko'paymoqda. Mineral resurslardan eng katta hajmda iste'mol qilinadiganlar neft, tabiiy gaz, ko'mir, temir rudalari va qurilish materiallaridir.

IV. Uyga vazifa:

1. Mineral resurslarning yoqilg'i-energetika, rudali va noruda turlariga boy bo'lgan davlatlarga 5 tadan misol keltiringva ularni jahonning siyosiy xaritasidan ko'rsating.

Sana: “ ” 20 -yil. Sinflar: . To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Takrorlash.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.

b) jahon, uning yirik mintaqasi va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyatda qo‘llashni o‘rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiylar ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborot bilan ishslashkompetensiyasi: media manbalardan zarur ma’lumotlarni izlab topa olish, saralash, qayta ishslash, saqlash, ulardan samarali foydalana olish, ularning xavfsizligini ta’minlash ko‘nikmalarini egallashni hamda mediamadaniyatga ega bo‘lish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi: aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy va iqtisodiy rejalarни tuza olish, kundalik faoliyatda turli formula, model, chizma va diagrammalarni o‘qiy olish, inson mehnatini yengillashtiradigan, mehnat unumdarligini oshiradigan, qulay shart- sharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan foydalana olish.

Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishslash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jahozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlasi, yozuv siz xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Mineral yoqilg‘i-energetika resurslariga ko‘mir, neft, tabiiy gaz, torf, yonilg‘i slanes, uran kiradi. Yoqilg‘i mineral resurslar konlari qadimgi platformalarningchekka botiq qismlarida ko‘proq uchraydi.

Hozirgi vaqtida jahonda 3600 dan ziyod ko‘mir havzalari va konlari bor bo‘lib, ular jami quruqlikning 15% ini egallaydi. Yirik ko‘mir havzalari ko‘proq Shimoliy yarimsharda joylashgan.

Nº	Mamlakatlar guruhlari	Mamlakatlar
1	Mineral resurslarning ko‘p turlari bilan yaxshi ta’milangan mamlakatlar	Rossiya, Xitoy, AQSH, Kanada, Braziliya, Avstraliya, Hindiston, JAR, Qozog‘iston
2	Mineral resurslarning ayrim turlari bilan yaxshi ta’milangan mamlakatlar	Jahon mamlakatlarining ko‘pchiligi, masalan, Saudiya Arabistoni neft va tabiiy gazga, Peru mis va kumush, Marokash fosforitga boy
3	Mineral resurslar bilan ta’milnagan mamlakatlar	Asosan hududiy jihatdan kichik mamlakatlar, masalan, Vatikan, Andorra, San Marino, Singapur, Sent Lyusiya, Tuvalu va boshqalar

III. Mustahkamlash:

Jahon iqtisodiyotida rudali (metall) qazilma resurslariningahamiyati nihoyatda kattadir. Yeryuzida rudali mineral resurslarga boy mintaqalar, masalan, Alp-Himolay, Tinch okeanbo‘yi mintaqalari mavjud. Xitoy, Rossiya, AQSH, Kanada, Avstraliya, Braziliya, JAR, Qozog‘iston, Hindiston, Chili, Peru jahonda qora va rangli metall xomashyolariga eng boy mamlakatlar hisoblanadi. Turli mamlakatlar mineral resurslar bilan turli darajada ta’milangan.

IV. Uyga vazifa:

1. Quyidagi davlatlardan qaysi biri mineral resurslar bilan ta’milanish darajasiga ko‘ra boshqa davlatlar bilan birguruhga kirmaydi?

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20 ____ yil

*veb-saytimiz: Zokirjon.com
Hujjat Word variantda beriladi.*

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

40 listdan iborat geografiya fanidan 10-sinf iqtidorli o‘quvchilarga 34 soatli to‘garakni to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Narxi: 20 ming so‘m

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabihev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To‘liq holda olganingizdan so‘ng:

Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.